Tracer

5 september 2013 – nummer 18

VUmc
Samen kiezen voor beter

Zilveren legpenning
Wanda Straatman, Angelique Schueler en Ann van Putten ontvingen op 3 september de zilveren legpenning
▶ pagina 2

De eerste 150 dagen
Sinds dit voorjaar is voedingsverpleegkundige Willy Arjaans voorzitter van de OR. Haar eerste ervaringen
▶ pagina 3

Het is donkergrijs en het ruist
Er staan bij VUmc 19.072 apparaten geregistreerd. Wat doen ze en waar worden ze voor gebruikt?
▶ pagina 7

Geintje leidt tot baanbrekende ontdekking
Een elektronische neus, de eNose, herkent de geur van darmkanker én die van poliepen in ontlasting
▶ pagina 8

'Waardevolle momenten moet je delen'
Physician assistant Martha Wagenaar zorgt al ruim 15 jaar voor patiënten met pulmonale hypertensie
▶ pagina 9

Eerstejaars uit comfort zone

FOTO: JEAN PIERRE JANS

Het is bijna vier uur. In collegezaal FG1 is het rumoerig, bomvol en bloedheet. De kersverse eerstejaars hebben net samen met een longarts voor het eerst een patiënt gezien en besproken. Buiten schijnt de zon en lokt het koude biertje. Na een halve week introductie en een lange dag vol colleges zijn de studenten langzamerhand een beetje op. Maar er moet nog wat. Philip Frankenmolen van de studentenraad pakt de microfoon en wil nog even praten over competenties, communicatie, waarden en normen enzo. Vele ogen spreken boekdelen. "Zucht".

■ Marianne Meijerink

Maar het wordt stiller als hij op een willekeurige student afstapt en vraagt of hij iets over zichzelf wil vertellen, een knappe bruine jongen met gitzwart haar. "Ik heet Mucahit, maar je mag me ook Mudj noemen. Ik hou er van om met mijn vrienden te voetballen en een filmpje te pakken. En ik ben twintig jaar." "En jij?", kaatst Mudj terug. Philip vertelt dat hij eenentwintig is, uit Hoofddorp komt, op Uilenstede woont, dat zijn vader ook arts is. "Dat is heel leuk Philip, maar wie ben je echt?", vraagt een andere jongen, die zich voorstelt als Pedram. Hé! De zaal veert op. "Op mij kom je over als een doorsnee jongen. Klopt dat?". Daar kan Philip het natuurlijk niet bij laten zitten. "Eh…" Pedram drukt zachtjes door: "Wat boeit je, wanneer voel je je kwetsbaar. Waar voel je je echt thuis?" Philip begint over zijn hobby's. Dat hij graag knutselt en sinds twee jaar een vriendin heeft. De zaal gniffelt. Pedram: "En waar ben je bang voor?" "Vind je het goed als ik even naast je kom zitten?", vraagt Philip als een volleerd moderator, die zelf toch graag de regie houdt. Er volgt een gesprek over angsten, prestatiedruk, verwachtingen van ouders. Een meisje staat op, Tess: "Heeft dat met je afkomst te maken, die druk?" Studenten kijken elkaar intussen veelbetekenend aan. Doorgestoken kaart. Maar dat maakt de gesprekken niet minder boeiend, spannend en ontroerend.

Rijkdom

"Bier!", zegt een student als hij een half uurtje later de zaal verlaat. Dat is er. Maar ook muntthee in mooie glaasjes, Turkse koffie en spekkoek. "Die glaasjes hebben we nu", zegt onderwijsdirecteur Gerda Croiset, "en we zullen ze nog vaak gebruiken, de hele studie door." Ze heeft de sessie samen met Tess, Pedram, Mucahit en Philip voorbereid. Het idee is van de uit Libanon afkomstige kunstenares Lina Issa van Art Partner, een bureau dat met kunstenaars bijzondere projecten doet bij organisaties. Zoals dit: culturele diversiteit heel persoonlijk maken door mensen uit hun comfort zone te halen.

"We hebben hier aan VUmc zo'n mooie rijkdom aan culturen", zegt Gerda Croiset, "maar we zien altijd dat die groepen uit elkaar groeien. Dat is jammer want je kunt zo veel van elkaar leren. Zeker omdat je als arts ook met patiënten te maken krijgt die overal vandaan komen. We gaan hier dus mee verder, samen met de studenten." "Supergaaf", zegt eerstejaars Carlijne, na afloop. "Ik wil voor honderd procent aan zoiets meewerken."

Niet wapperen

VUmc heeft een instructiefilm gemaakt over de preoperatieve handdesinfectie voor de OK. Deze instructie is in juni landelijk gewijzigd. Het filmpje is bedoeld voor coassistenten, maar is ook voor andere medewerkers op de OK interessant. De instructie is te vinden op http://vumc.mediacore.tv/media/wasinstructie en via een QR-code bij iedere wastafel op de OK. Tot voor kort lag de nadruk bij de WIP (werkgroep infectie preventie) op de procedure van het handenwassen, tegenwoordig krijgt het juiste gebruik van de handdesinfectans ook veel aandacht. " De desinfectans bevat alcohol 70% voor het doden van de huidflora en chloorhexidine voor een langere werking", aldus praktijkopleider OK Nora van der Schot-Uijlings. "Maar de werking is alleen gegarandeerd als iedereen de procedure goed toepast. Het is bijvoorbeeld van belang dat handen na het wassen goed gedroogd zijn, want eventueel aanwezig water verdunt de handdesinfectans. Ook 'wapperen' met de handen mag niet, omdat hiermee versneld wordt verdampt en de contacttijd van minimaal 90 seconden niet wordt bereikt."

Inloopmiddagen nieuwe spoedeisende hulp

Op 11 oktober wordt de nieuwe spoedeisende hulp officieel geopend. De dag daarna verhuist de afdeling en zijn ook patiënten welkom op de nieuwe locatie. De nieuwe spoedeisende hulp voldoet aan alle eisen van de huidige tijd: de behandelcabines zijn goed geoutilleerd, er is naast twee volwassen shockrooms nu ook een shockroom voor kinderen en de SEH heeft straks een CT scan. Kortom genoeg te bekijken en die gelegenheid is er: op 24 en 26 september zijn medewerkers tussen 14.00 en 17.00 uur van harte welkom om op de nieuwe locatie te komen kijken. Op zaterdag 28 september is er een familiedag. Dan zijn familieleden van VUmc medewerkers, omwonenden en andere geïnteresseerden uitgenodigd tussen 14.00 en 17.00 uur. Ook dan is de nieuwe spoedeisende hulp te bezichtigen, maar zullen ook andere specialismes zich presenteren. En aan kinderen wordt ook gedacht. ■ EK

Grotere kans op succes

Database helpt bij het zoeken naar subsidies

De Subsidiedesk VU/VUmc heeft begin september een online database gelanceerd die onderzoekers én studenten van VU en VUmc helpt bij het zoeken naar subsidiemogelijkheden. In Research Professional vinden de onderzoekers een breed scala nationale en internationale subsidies voor alle mogelijke disciplines.

■ Jeroen Kleijne

"Je kunt Research Professional zien als een soort Google, maar dan specifiek gericht op het zoeken naar subsidieprogramma's", legt Christiaan Vis van de Subsidiedesk uit. "Met deze database biedt de Subsidiedesk een handige basisfaciliteit aan waarmee onderzoekers en studenten eerst zelf kunnen zoeken naar een passende subsidie. Vervolgens kunnen wij ze helpen om de haalbaarheid in te schatten, het idee verder vorm te geven en mee te schrijven met de aanvraag. Zo vergroten we uiteindelijk de kans op succes. Die ondersteuning geldt vooral voor de grotere en meer complexe subsidieaanvragen. Daarnaast biedt Research Professional de mogelijkheid om pro-actief te zoeken en subsidie-informatie te filteren voor onderzoekers. Van die mogelijkheid kunnen bijvoorbeeld de beleidsmedewerkers en subsidieadviseurs binnen de onderzoekinstituten gebruik maken."

Automatische updates

Research Professional biedt de mogelijkheid om te zoeken om naar een grote variëteit aan nationale en internationale sponsoren en subsidies. De database heeft een gebruikersvriendelijke interface en genoeg verschillende mogelijkheden om zelf je zoekopdrachten in te stellen. Zo maakt het systeem het vinden en delen van subsidie-informatie zo gemakkelijk mogelijk. De database is vanaf iedere computer of tablet op de campus bereikbaar. Daarnaast bieden persoonlijke profielen bijvoorbeeld

Vervolg pagina 3

Alzheimerweek

Nederland kent dit jaar niet een Alzheimerdag maar een Alzheimerweek. Het VUmc Alzheimercentrum organiseert in deze week diverse activiteiten. De week start op donderdag 19 september met een borrel voor de belangrijkste relaties. Op Wereld Alzheimerdag, 20 september, vindt de jaarlijkse bijeenkomst voor patiënten, hun familie, mantelzorgers en donateurs plaats. De presentatie is in handen van Pia Dijkstra. De week wordt afgesloten met het symposium 'De dokter zei Alzheimer' voor mantelzorgers en verpleegkundigen op 26 september. De complete agenda voor de Alzheimerweek in VUmc is te vinden op www.alzheimercentrum.nl.

Wouter Bos

Stukvergaderen…?

Het woord is waarschijnlijk niet innovatief genoeg om Woord Van Het Jaar te worden maar ik poneer het hier toch maar alvast bij mijn eerste indrukken: er is niet veel voor nodig om in deze baan helemaal stukvergaderd te worden.
Tel maar mee: Raad van Bestuur, Raad van Toezicht, Bestuurlijk Overleg met het AMC, Ondernemingsraad, Stafconvent, VAR, beleidsraad; de directies Strategie, Financiën, Personeel en Organisatie, Facilitair Bedrijf, Vastgoed, Communicatie; de programma's Bezuinigingen, Alliantie en Prestatiebekostiging; de NFU, het VUmc-fonds, het CCA-Vici-bestuur en ga zo maar door….

Allemaal nu al verantwoordelijkheden die het nodige overleg en vergaderen met zich mee brengen. En dan heb ik er nog niet eens bij opgenomen dat ik denk dat het goed is als ik als voorzitter van de raad van bestuur ook verantwoordelijkheid draag voor één van de divisies. Om in ieder geval ook op die manier zo goed mogelijk aangesloten te zijn bij dat waar het hier uiteindelijk allemaal om draait: de zorg.
Bij mijn voorbereiding op deze baan las ik dat één van de problemen bestond uit de geringe zichtbaarheid van de Raad van Bestuur op de werkvloer. Al na twee weken begrijp ik ietsje beter hoe dat kan: met zo'n agenda raak je snel stukvergaderd en heb je domweg geen tijd meer om uit je werkkamer te komen.
Allemaal best begrijpelijk, maar acceptabel is het natuurlijk niet. Ik kijk mezelf manmoedig in de spiegel aan en beloof dat het anders zal gaan. Uiteindelijk kan dat maar op één manier lukken: als iedereen van plan is zelf verantwoordelijkheid te dragen en niet alle zegen van boven verwacht. Weer een prioriteit er bij. Voeg maar toe aan het rijtje in de vorige Tracer. En weer stel ik de vraag: doe je mee?

Zilveren legpenningen uitgereikt

Traditie in ere hersteld

De laatste zilveren legpenning is uitgereikt aan Elise Bijvank in 2010. Daarna is de traditie een beetje onder het stof geraakt, mede door de instelling van de Teamprijs die jaarlijks tijdens de nieuwjaarsreceptie wordt toegekend. Maar dit jaar dus weer een echte zilveren legpenninguitreiking aan maar liefst drie medewerkers: Wanda Straatman, Angelique Schueller en Ann van Putten.

FOTO MARK VAN DEN BRINK

De zilveren legpenning is een teken van de dankbaarheid van VUmc voor het geweldige werk van een medewerker en een aanmoediging om op de ingeslagen weg door te gaan. De penning is bedoeld voor mensen, die iets bijzonders binnen of buiten VUmc hebben gepresteerd dat uitstijgt boven het goed functioneren. En het gaat om medewerkers die niet op een andere manier in de schijnwerpers komen.

Leiderschapsontwikkeling
Wanda Straatman en Angelique Schueler (links op de foto) krijgen de penning voor hun bijdrage aan de leiderschapsontwikkeling in VUmc. Integriteit, ruimte, vertrouwen en inspiratie staan daarbij voorop, aldus de tekst op de bijbehorende oorkonde. Straatman en Schueler werken aan persoonlijke verbinding tussen en met de betrokken medewerkers. Daarmee is een netwerk van leidinggevenden binnen VUmc ontstaan die elkaar versterken en op hun beurt een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de organisatie. Het leiderschapsprogramma 'De Innerlijke Krijger' en het boek 'Het vergeten weten' zijn prachtige voorbeelden. Zij zijn waardige ambassadeurs voor VUmc.

FOTO MARK VAN DEN BRINK

Kwaliteit
Ook Ann van Putten, teamleider zorgeenheid kort verblijf, krijgt de penning voor haar bijzondere inzet voor kwaliteit van zorg in het algemeen en verpleegkundige zorg in het bijzonder in VUmc. "Met veel inzet en grote betrokkenheid bij haar collega's en VUmc heeft Ann de afgelopen jaren aan de wieg gestaan van belangrijke vernieuwingen zoals lean, het Verpleegkundig Platform en de Verpleegkundige Adviesraad (VAR). Binnen haar zorgeenheid is zij een onmisbare schakel tussen 'oudgedienden' en nieuw talent en tussen verpleegkundigen met verschillende achtergronden. Het gaat Ann niet om de roem of eer. Haar niet aflatende betrokken inzet is gericht op kwaliteit van zorg voor de patiënten en een veilige werkomgeving voor collega's", aldus decaan Wim Stalman die de penningen uitreikte. ■ EK

Tracer

12e jaargang nr 18, 5 september 2013
Tracer is het tweewekelijkse medewerkersblad van VU medisch centrum. Oplage: 4.750.
Tracer wordt gemaakt onder verantwoordelijkheid van de dienst communicatie.
Eindredactie Monique Krinkels
Redactie Caroline Arps, Dyske Beelen, Ellen van den Boomgaard, Bernie Hermes, Edith Krab, Marcel Licher, Marre Roozen, Marieke Schutte, Jan Spee
Redactieraad Henk Groenewegen, Tom Stoof, Riekie de Vet
Redactie-adviesgroep Erik van Aalst, Ronald Gabel, Marcel van der Haagen, Marga Jaspers, Inèz de Jonge, Willy Schuppert, Maybritt Stal, Esther van 't Riet en Cora Visser
Vaste bijdragen Rick Dros, Henriëtte van der Horst, Chris Mulde
Redactiesecretariaat
dienst communicatie VUmc, kamer PK4x190
telefoon (020) 44 43 444, email: tracer.info@VUmc.nl
Vormgeving De Ontwerperij, Amsterdam
Druk DeltaHage, Den Haag
Opgave en vragen over abonnementen
dienst communicatie VUmc, kamer PK4x190
(020) 44 43 444, e-mail tracer.info@VUmc.nl

Copyright © 2013 VUmc, Amsterdam Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Volgende Tracer
De volgende Tracer verschijnt op donderdag 19 september
Deadline voor kopij is 11 september om 12.00 uur.

tracer.info@VUmc.nl

Wilt u reageren op artikelen in Tracer? Mail tracer.info@VUmc.nl of stuur een briefje naar: redactie Tracer, dienst communicatie, kamer PK 4X 190. De redactie behoudt zich het recht voor uw bijdrage in te korten. Anonieme inzendingen worden niet geplaatst.

Een top kan niet zonder basis
De alliantie tussen VUmc en AMC houdt de gemoederen bezig. Velen zien er een mogelijkheid in om als UMCA tot de top in Europa of daarbuiten door te dringen. We kunnen ons nog beter profileren als universitair medisch centrum dat topzorg levert , toponderzoek uitvoert en uiteraard ook topartsen aflevert. Schaalvergroting kan logistieke voordelen opleveren en bundeling van expertise leidt tot betere zorg voor mensen met complexe aandoeningen die relatief weinig voor komen, vooral indien gekoppeld aan uitstekend wetenschappelijk onderzoek. Dat klinkt ontegenzeggelijk veelbelovend en lijkt een aantrekkelijk vergezicht. Maar misschien moeten we ook dichter bij huis kijken en de generalistische blik van huisartsen en specialisten ouderengeneeskunde op de alliantie weergeven.
In het kader van de alliantie zijn al heel veel puzzelstukjes van plaats verschoven, omdat ze bij nader inzien niet bleken te passen. Laten we een paar van die stukjes onder de loep nemen, om te beginnen het vrouwkindcentrum dat in het AMC een plaats krijgt. Die verplaatsing heeft niet alleen gevolgen voor veel aanpalende specialismen en afdelingen, maar betekent ook dat huisartsen en verloskundigen uit de buurt hun zwangeren niet meer kunnen verwijzen naar VUmc. Gaan ze dan naar het AMC verwijzen, of naar een van de vele andere Amsterdamse ziekenhuizen? Of gaat het vrouwkindcentrum alleen maar topreferente zorg verlenen?
Aan het idee om de neurologie in VUmc te concentreren bleken ook wat haken en ogen te zitten. Veel afdelingen in het AMC maken immers graag gebruik van de expertise van de neuroloog. De verdeling van specialismen over de twee locaties heeft ook consequenties voor de SEH op beide locaties. Leveren we daar nog verantwoorde zorg als er bijvoorbeeld geen kinderartsen meer in huis zijn?
Dat zijn niet de enige knelpunten die we signaleren als een ziekenhuis alleen topreferente zorg levert. Juist mensen met complexe aandoeningen hebben ook een generalistisch kijkende neuroloog, internist, KNO-arts, of noem maar op, nodig vanwege de aard van de aandoening en niet zelden vanwege de gevolgen van de behandelingen. Als die 'generalistische' zorg verdwijnt uit het topreferente ziekenhuis, houden we een top zonder basis over en dan zou de kwaliteit van de geleverde topreferente zorg weleens achteruit kunnen hollen.
Een UMC heeft als speerpunt naast zorg het opleiden van basisartsen en specialisten (inclusief huisartsen en specialisten ouderengeneeskunde). Om die opleiding van basisartsen en specialisten op een kwalitatief hoog niveau te houden is die brede generalistische bijdrage aan het curriculum hard nodig. Dat redden we niet met alleen maar zeldzame ziekten en superspecialisten. Onderzoek en patiëntenzorg zijn traditiegetrouw sterk verweven in een UMC en bij topreferente zorg hoort onderzoek naar relatief weinig voorkomende aandoeningen. Maar hoe komen we dan aan de broodnodige kennis over effectieve manieren om veel voorkomende aandoeningen te voorkomen, of als dat niet lukt, te behandelen?
De vraag is of een ziekenhuis dat alleen maar topreferente zorg levert voor huisartsen en specialisten ouderengeneeskunde nog wel een aantrekkelijke partner is. Zij zullen zich richten op andere ziekenhuizen die een meer integrale benadering van hun patiënt voorstaan. Hoe dan ook, contact met de basis blijft van belang, omdat de mensen die topreferente zorg ontvangen voor een groot deel buiten het ziekenhuis ziek zijn en zorg nodig hebben.

Henriëtte van der Horst, hoofd afdeling huisartsgeneeskunde & ouderengeneeskunde VUmc
Cees Hertogh, plaatsvervangend hoofd huisartsgeneeskunde & ouderengeneeskunde VUmc

De eerste 150 dagen van OR voorzitter Willy Arjaans

In 1977 kwam ze bij VUmc in dienst, bij verloskunde. Inmiddels werkt ze alweer 20 jaar als voedingsverpleegkundige in een multidisciplinair team dat de kunstmatige voeding voor patiënten van VUmc regelt. Een baan die haar past als een handschoen. Je brengt zo'n groot deel van je leven door met werken, dat betrokkenheid bij wat je doet wel noodzakelijk is, zegt ze. Een betrokkenheid die voor Willy Arjaans acht jaar geleden resulteerde in lidmaatschap van onze ondernemingsraad (OR). Sinds dit voorjaar is Arjaans voorzitter; ze vertelt over haar eerste 150 dagen.

■ Ellen Kleverlaan

FOTO MARK VAN DEN BRINK

'Zorgvuldigheid in de besluitvorming is enorm belangrijk'

Iedere vier jaar wordt een nieuwe OR geïnstalleerd. Dit voorjaar waren er heuse verkiezingen, want er waren meer kandidaten dan plekken. Arjaans koppelt dat aan de roerige tijd die achter ons ligt. "In tijden van ellende, vinden mensen het kunnen uitoefenen van inspraak nog belangrijker lijkt het wel." Arjaans kwam in 2005 in de OR terecht. Wat haar dreef, was dat door bezuinigingen verschillende diëtisten werden ontslagen. Diëtisten met wie zij in haar werk intensief samenwerkt. "Ik snapte de keuzen niet die werden gemaakt. Dat motiveerde mij enorm om mij te kandideren voor de OR."

Het gezicht

De laatste jaren vervulde zij onder Inge Schadee het vice-voorzitterschap. Afgelopen voorjaar besloot zij het voorzitterschap te ambiëren. Naast Arjaans waren er meer gegadigden, maar na enkele stemrondes binnen de OR, mocht Arjaans zich voorzitter noemen. "Ik heb aangegeven dat ik elk jaar wil evalueren of de OR tevreden is met mijn voorzitterschap. Anders vind ik dat een ander het moet gaan doen." Maar voorlopig hoopt ze dat helemaal niet. Want Arjaans is zeer in haar nopjes met haar nieuwe rol. "Zitting hebben in de OR is sowieso enorm boeiend. Je hoort heel veel, praat met veel geledingen in de organisatie. Wij proberen altijd advies uit te brengen waar men wat aan heeft en willen het beste bereiken voor de medewerkers en voor de organisatie." Omdat ze voorzitter is, wordt ze bovendien regelmatig aangeklampt door mensen. "Ik ben toch het gezicht van de OR. Mensen lopen gemakkelijk even mijn kamer binnen en ook als de raad van bestuur de OR nodig heeft, weten zij me te vinden."

Zorgvuldigheid

Er liggen een paar belangrijke dossiers. Zoals de komende alliantie met AMC. Maar ook EVA, het project dat het elektronisch patiëntendossier (EPD) bij VUmc gaat introduceren, is een heet hangijzer. Arjaans: "Het EPD vraagt een geheel andere manier van werken. De statussen, het archief, het voorbereiden van spreekuren, alles vraagt straks een andere werkwijze. Het vraagt ook om andere vaardigheden. En daarom moeten al die consequenties zorgvuldig in kaart worden gebracht. En zorgvuldigheid vraagt tijd." Zorgvuldigheid is een groot goed voor Arjaans. Ambitieus is zij ook. "We willen niet alleen maar volgend zijn, maar ook proactief meedenken." Maar een gezonde balans tussen privé en werk, moet er wel zijn. "Als ik met mijn man aan het zeilen ben, laat ik even alles los."

Vervolg van pagina 1

de mogelijkheid om periodiek automatische updates over subsidies te ontvangen of om vanuit huis of het buitenland van de database gebruik te kunnen maken. De Subsidiedesk financiert deze dienst en aan het gebruik van deze diensten zijn voor onderzoekers en studenten geen kosten verbonden.

Springplank

Vis verwacht dat veel onderzoekers de nieuwe database zullen gebruiken. "Research Professional voorziet duidelijk in een informatiebehoefte die er leeft bij onderzoekers en studenten. De database biedt een goede springplank voor het aanvragen van subsidie. Dat geldt niet alleen voor aanvragen bij grote fondsen of de Europese Unie, maar bijvoorbeeld ook aanvragen van reis- en verblijfbeurzen voor conferenties. Ik ga ervan uit dat er een stimulerende werking vanuit zal gaan voor het uitvoeren van onderzoek. Onderzoekers hebben hiermee een laagdrempelige tool om meer grip op financiering van onderzoek te krijgen."

Meer informatie

Onderzoekers die gebruik willen maken van Research Professional kunnen meteen aan de slag op www.researchprofessional.com. Meer informatie over de nieuwe database is te vinden op de intranetsite van de Subsidiedesk: www.intranet.vu.nl/Subsidiedesk. Je kunt ook een mailtje sturen aan: subsidiedesk@vu.nl.

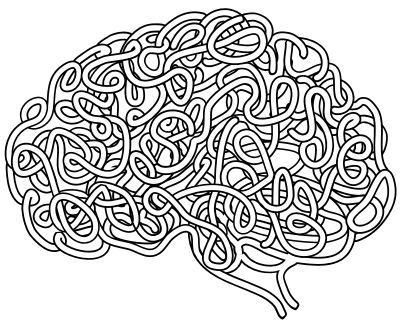

Literatuur & Geneeskunde

Hersens zonder lichaam

Op 9 oktober aanstaande zal voor de elfde keer het jaarlijkse Literatuur en Geneeskunde symposium worden gehouden. Het thema is 'het verwarde brein'. De hoofdlezing zal worden verzorgd door romanschrijver en medisch microbioloog Miquel Bulnes. Tot 3 oktober zal Arko Oderwald in Tracer aandacht besteden aan hersenziekten in de romanliteratuur. Hoewel, deze keer geen ziekte, maar een gewild Science Fiction thema: Hersens zonder lichaam.

■ Arko Oderwald

Hersens zonder lichaam in leven houden, zover is het nog niet voorlopig. In fictie daarentegen is dat een al lang gerealiseerde mogelijkheid. Zo schreef de SF auteur Anne McCaffrey een boek met verhalen over een door de ontlichaamde hersens van Helva aangestuurd ruimteschip (Het zingende schip) en Kurt Vonnegut, Jr. over het eeuwige leven van de ontlichaamde hersens van de 100-jarige Sylvia in Fortitude (Vastberadenheid, uit 1965).
Waar Helva uiteindelijk de sterk vergrote zintuiglijke waarneming en actieradius leert waarderen, schetst Vonnegut juist een machteloze Sylvia, eeuwig overgeleverd aan de briljante dr. Frankenstein, uiteraard geen willekeurige naam. De dokter heeft eraan gedacht dat een eventuele zelfdoding met het pistool van Sylvia voorkomen moet worden. Haar mechanische armen krijgen dat net niet voor elkaar. Maar hij is zo overtuigd van zijn zegenrijke werk dat hij er niet aan denkt dat hijzelf wel geraakt kan worden. Als hij bijkomt is ook hij ontlichaamd en deelt hij met Sylvia dezelfde ondersteunende machinerie, een verdieping lager gehuisvest.
Ook Roald Dahl heeft dit thema beschreven. William is een uiterst saaie, vervelende, dwingende, rationele en koude filosoof, getrouwd met Mary, die nu niet bepaald geniet van haar huwelijk. William krijgt kanker en komt te overlijden. Het eerste wat Mary doet nadat William is begraven, is het kopen van een enorme, altijd door William verboden, televisie. En ze kan nu gelukkig gewoon roken tijdens het televisiekijken.
Een paar dagen na de begrafenis krijgt ze een brief met het handschrift van William. Het is een lange brief, waarin hij uitlegt dat hij is ingegaan op het voorstel van een neurochirurg om zijn hersens uit zijn lichaam te verwijderen en hem zo in leven te houden. Mary is aanvankelijk geheel van haar stuk. Zij bezoekt de neurochirurg en die toont haar het resultaat: Williams hersens drijven in een kommetje, dat vast zit aan ondersteunende machinerie. Er zit nog een oog aan de hersens, dat aan de oppervlakte drijft.

Ze had nooit van die ogen gehouden. Ze waren ijsblauw, koud en klein en ze stonden iets te dicht bij elkaar, met twee diepe, verticale, afkeurende rimpels ertussen. Haar leven lang hadden ze haar gadegeslagen. En zelfs nu ze al een week alleen in dit huis leefde had ze soms het onrustige gevoel dat ze haar nog steeds volgden, dat ze haar aanstaarden vanuit deuropeningen, vanuit lege stoelen, of 's nachts door een raam.

Mary's besluit komt snel en zij is zeer doortastend. Zij gaat in het zicht van het oog staan, steekt een sigaret op en blaast de rook in het oog. Ze vraagt aan de dokter wanneer William thuis kan komen. De dokter wil protesteren, maar zij wuift het weg. De slogan 'wij zijn onze hersens' wordt door haar volledig omarmd. 'Het is tenslotte mijn man', zegt ze, 'en thuis kan hij tenminste televisie kijken'. En terwijl zij dit zegt, blaast zij de laatste rook van deze sigaret naar de kom. Helaas, hersens zonder lichaam kunnen niet de andere kant opkijken of wegrennen.

Fysiotherapie brengt medewerkers snel weer in balans

Rugklachten, blessures of overbelasting kunnen een medewerker behoorlijk dwars zitten. Maar een bezoek aan de praktijk van een fysiotherapeut is, naast een volle werkweek, vaak lastig in te plannen. Bij de afdeling revalidatiegeneeskunde beoordeelt Pieter Nortier tweemaal per week de klachten van VUmc-medewerkers en geeft direct advies, om te voorkomen dat de klachten chronisch worden.

FOTO: JEAN PIERRE JANS

Voor een 52-jarige adviseur van VUmc is deze mogelijkheid een uitkomst. Hij heeft deze ochtend een afspraak voor een beoordeling van haar rug-en schouderklachten. "Ik werk fulltime en heb opgroeiende kinderen. Het is moeilijk om een afspraak te maken bij een praktijk. Hier sta ik om 11.00 bij Pieter en om 11.15 uur zit ik weer achter mijn bureau. Dit is echt een hele fijne service"

Als hulpverleners hebben VUmc-ers gemeen dat ze goed voor een ander zorgen, maar hun eigen lichaam soms vergeten, valt manueel therapeut Pieter Nortier op. "Ik zit al 12 jaar op de afdeling revalidatiegeneeskunde in de polikliniek ", vertelt hij. "Zij gunnen me de faciliteiten om de rol van casemanager voor medewerkers uit te voeren. Ik beoordeel wat het probleem is en wat er voor nodig is om dit op te lossen. Indien er behandeld moet worden gebeurt dit buiten VUmc."

Diverse klachten

De klachten die hij hoort zijn zeer divers, en kunnen variëren van sportblessures tot klachten die zijn ontstaan door verkeerde lichaamshoudingen in het werk. "Nek, schouder, knie, rug, zenuwbanen en weer een rug", somt Nortier de klachten op van de patiënten die hij vanochtend behandelt. Fysiotherapie is er steeds meer op gericht mensen bewust te maken dat ze door goed te bewegen zelf klachten aan het houdings- en bewegingsapparaat kunnen voorkomen. Deze manier van denken wordt ook toegepast in VUmc. Doel is te voorkomen dat medewerkers te lang doorlopen met klachten.
Medewerkers met spier- en/of gewrichtsklachten kunnen een afspraak maken voor een consult. Dit kan resulteren in een éénmalig advies (voorlichting/instructie) of een kortdurende behandelsessie. Wanneer langdurende behandeling noodzakelijk is, wordt doorverwezen naar Mobilis Fysiotherapie op het Gelderlandplein, of naar een praktijk in de buurt bij de medewerker. De fysiotherapeutische behandeling wordt rechtstreeks gedeclareerd bij de aanvullende zorgverzekering van de desbetreffende medewerker via Mobilis Fysiotherapie. Een verwijsbrief van de huisarts is niet nodig.

Het behandelspreekuur is elke dinsdag en donderdag van 9.00 tot 13.00 uur op de afdeling Revalidatiegeneeskunde in de polikliniek, tst. 41180.

Enthousiasme over 'Innerlijke Krijger op de werkvloer'

Verpleegkundige Jarek Misiewicz noemt zijn deelname aan de leergang 'Innerlijke Krijger op de werkvloer' een openbaring. "In korte tijd ontdek je veel over jezelf, als mens en als professional. Ik ben rustiger, stabieler en zelfverzekerder. Dat vergroot mijn werkplezier en heeft effect op mijn omgang met collega's, artsen en patiënten."

■ Ben de Graaf

De leergang 'Innerlijke Krijger op de werkvloer' komt voort uit een al langer bestaande soortgelijke leergang voor leidinggevenden. Grondleggers hiervan zijn Wanda Straatman en Angelique Schueler. Later voegde trainer, coach en adviseur Inez Dirkzwager zich daarbij. Zij gaat nu ook verder met het project.

Leiderschap

"Op initiatief van de zorgmanagers startten we een pilot voor gemotiveerde, betrokken en goed functionerende verpleegkundigen, met als hoofddoel het versterken van het 'verpleegkundig leiderschap'. We willen in VUmc graag zelfbewuste en krachtige verpleegkundigen die weten wát ze doen en waaróm ze het doen", legt Dirkzwager uit. "Het gaat om persoonlijke ontwikkeling, het nemen van bewuste beslissingen en daar ook voor staan. Je mening als professional durven geven. Dat begint met naar binnen kijken: wat zijn mijn drijfveren, mijn passies, mijn talenten en stilstaan bij wat mij weerhoudt om het beste van mezelf geven. Verpleegkundigen doen ontzettend hun best, soms balanceren ze zelfs op het randje van burn-out. Uit de reacties blijkt dat veel van deze verpleegkundigen door deze leergang weer plezier in hun werk en motivatie voor hun vak hebben gekregen."

Mijn mening telt ook

"Ik ben het type dat altijd maar ja zegt en mezelf daardoor wel eens vergeet", zegt nurse practitioner Catherine Combee. "Na deze leergang denk ik: ho even, ik ben ook belangrijk, mijn mening telt ook. Ik weet nu: nee is ook een antwoord. Ik hoef niet altijd direct een antwoord te geven. Dat kan ook over een uur, of de volgende dag. Doordat ik meer rust heb, kan ik betere beslissingen nemen. Ik durf meer mijn mond open te doen en voel me een evenwichtiger mens. Kortom, ik zit beter in mijn vel."

Betere professionals

Dirkzwager: "Wij zijn echt onder de indruk van de resultaten. Ongelooflijk eigenlijk dat je in zo'n korte tijd zo veel kunt bereiken. De verpleegkundigen worden gewaardeerd en serieus genomen. Ze staan sterker in hun schoenen en zijn daardoor betere professionals. Ook is de kans groter dat ze behouden blijven voor VUmc, want ze ervaren dit als goed werkgeverschap. De afdeling P&O heeft de leergang omarmd. Er komt een vervolg: naast terugkomdagen voor de groepen die de leergang hebben gevolgd komt er onder andere een nieuwe leergang in 2014."

Apps

Er zijn al veel apps ontwikkeld voor de zorgsector. Social media expert Marlin Burkink recenseert er elk nummer een.

Thema: medisch protocol
Voor wie: zorgprofessionals
Site: http://www.centramed.nl/goma-app
Waar verkrijgbaar: De app is voor iedere zorgverlener gratis beschikbaar via de AppStore en Google Play

Eerste Hulp Bij Incidenten

Een zorgverlener die in zijn beroepspraktijk te maken krijgt met een medisch incident, heeft vaak grote behoefte aan informatie over hoe te handelen in dat geval. Verzekeraar CentraMed ontwikkelde daarvoor een gratis app, die inzicht biedt in de zogenoemde GOMA: de Gedragscode Openheid medische incidenten; betere afwikkeling Medische Aansprakelijkheid. Deze gedragscode werd opgesteld in samenwerking met belangenorganisaties en zorginstellingen. Bij een medisch incident hoeft een zorgverlener niet langer het intranet af te speuren naar het juiste protocol. De app GOMA biedt de zorgverlener het te volgen protocol, tips over communicatie met een patiënt en over verslaglegging. Het heldere startscherm toont vier hoofdingangen: het protocol, tips voor een zorgvuldige afhandeling, filmpjes met ervaringsdeskundigen en de checklist EHBI (eerste hulp bij incidenten), die heldere stappen opsomt in geval van een medisch incident. Via de button 'contact' personaliseert de gebruiker zijn contactgegevens: hij selecteert eenmalig 'zijn' zorginstelling, waarna het scherm alle te benaderen interne afdelingen toont, inclusief contactpersonen. Naleving van het protocol rondom een medisch incident is daarmee een stuk gemakkelijker geworden. Zo vindt de gebruiker onder de button 'tips': Het erkennen van een fout is niet hetzelfde als het erkennen van aansprakelijkheid. Handig om te weten, toch?

Vacatures VUmc

Alle vacatures zijn te lezen op intranet onder 'P&O', klik op: 'interne vacatures en werving' en daarna op 'interne vacatures'. Ons adres is: Werving & selectie, polikliniek 7Z 163.

Vacatures 19 augustus tot 26 augustus. Uiterlijke reactie datum zie intranet.

Artsen/specialisten

Gynaecoloog - perinatoloog
D3.2013.00024
Wij zijn op zoek naar een enthousiaste collega.
Afdeling verloskunde en gynaecologie, Divisie III

AIOS SEH
D4.2013.00104MV
Belangstelling voor spoedeisende geneeskunde én wetenschappelijk onderzoek? VUmc biedt een stimulerende opleidingsomgeving!
Afdeling spoedeisende hulp, Divisie IV

Staf/management

Projectleider Business en Medical intelligence
D7.2013.00088MB
Voer jij binnen VUmc de regie op de analyse van de informatiebehoefte?
Afdeling Programmabureau EVA, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

Staf/management - Strategie en beleid

Manager / senior beleidsmedewerker EMGO+
D6.2013.00050WH
Ben jij de rechterhand van de directeur?
Afdeling EMGO+ instituut voor onderzoek naar gezondheid en zorg, Divisie VI

(Medisch) analisten

Research analist 'preclinical imaging'
D5.2013.00107YO
Enthousiaste research analist preclinical imaging gezocht!
Afdeling Radiologie en nucleaire geneeskunde, Divisie V

Wetenschappelijk onderzoek

PhD student 'Carbon-11 radiolabeling of native peptides'
D5.2013.00113WH
A European study in radiochemistry with research in foreign labs
Afdeling Radiology and Neclear Medicine & PET research, Divisie V

Facilitair

Technisch beheerder werktuigbouw
D7.2013.00087YO
Kom een verscheidenheid aan werktuigbouwkundige onderhoudsactiviteiten en projecten regisseren!
Afdeling Vastgoedbeheer, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

Vacatures 26 augustus tot 2 september. Uiterlijke reactie datum zie intranet.

Artsen/specialisten

Arts-assistent niet in opleiding klinische genetica
D5.2013.00115MV
Is klinische genetica voor jou een uitdaging?
Afdeling klinische genetica, Divisie III

(Medisch) analisten

Analist 'laboratorium voor genoomdiagnostiek'
D5.2013.00110YO
Zit analyseren in je DNA?
Afdeling Klinische genetica, genoomdiagnostiek, Divisie V

Administratief/secretarieel

Medewerker projectadministratie
D5.2013.00112YO
Medewerker bedrijfsvoering projectadministratie bij het divisiebureau V
Afdeling Divisiebureau V, Divisie V

Staf/management - ICT

Senior netwerk systeembeheerder
D7.2013.00090YO
CCNA, JNCIA en CCNA Security certificaten gezocht!
Afdeling dienst ICT, team infrastructuur, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

Senior microsoft systeembeheerder
D7.2013.00091YO
MCSE, MCITP en ESX certificaten gezocht!
Afdeling dienst ICT, team infrastructuur, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

Senior citrix systeembeheerder
D7.2013.00092YO
CCA / CCAA / CCEE certificaten gezocht!
Afdeling dienst ICT, team infrastructuur, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

Senior storage systeembeheerder
D7.2013.00093YO
Allround storage specialist gezocht!
Afdeling dienst ICT, team infrastructuur, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

ICT informatieanalist
D7.2013.00095YO
Voorbereiden van VUmc brede ICT projecten en het definiëren van ICT producten ter ondersteuning van de basisdiensten van VUmc.
Afdeling dienst ICT, delivery team basisdiensten, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

ICT integratiespecialist
D7.2013.00096YO
Ervaren Microsoft BizTalk / .Net developer voor migreren en ontwikkelen van koppelingen
Afdeling dienst ICT, delivery team basisdiensten, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

SSIS specialist
D7.2013.00097YO
Ontwikkelaar ten behoeve van migratie elektronisch patientendossier
Afdeling dienst ICT, delivery team basisdiensten, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

ICT projectmanager
D7.2013.00099YO
Sturen, begeleiden en bewaken van ontwerp, realisatie en oplevering van complexe ICT-projecten binnen multidisciplinaire teams.
Afdeling dienst ICT, delivery team basisdiensten, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

ICT architect
D7.2013.00100YO
Ervaren applicatie en infrastructuur architect die richting kan geven aan de ontwikkeling van de architectuur binnen VUmc?
Afdeling dienst ICT, team ICT office, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

ICT informatieanalist
D7.2013.00101YO
Voorbereiden van VUmc brede ICT projecten en het definiëren van ICT producten ter ondersteuning van onderwijs en onderzoek binnen VUmc.
Afdeling dienst ICT, delivery team onderwijs en onderzoek, Facilitair bedrijf / Stafdiensten

Stagiaires

Stagiair marktonderzoek (meeloopstage)
D5.2013.00095MV
Volg jij een studie met een commerciële of economische richting?
Microbiome ltd., Divisie V

Stagiair self-screen (afstudeer - of meeloopstage)
D5.2013.00098YO
Volg jij een studie in een commerciële, bedrijfskundige of (bedrijfs)economische richting? Misschien schrijf jij dan een markt- en concurrentieanalyse voor een nieuwe diagnostische test.
Selfscreen B.V., Divisie V

Oproepen & advertenties

Medewerkers en vrijwilligers van VUmc kunnen gratis een advertentie plaatsen. Niet meer dan 25 woorden en voorzien van achternaam en toestelnummer. Prijzen niet hoger dan 2250 euro. Aanleveren via tracer.info@VUmc.nl

Personeel en organisatie

Informatie over personele zaken vindt u ook op intranet onder de rubriek 'P&O direct'

Symposium en afscheidsrede van Theo de Vries
Dinsdag 22 oktober 2013 (10.30-15.00) vindt het symposium 'De student-assistent centraal'; het recept voor (farmacotherapie-) onderwijs! plaats in het Auditorium van de VU.
Een symposium over de verrassend grote rol die student-assistenten kunnen spelen als ontwikkelaar, organisator, docent en onderzoeker van onderwijs.
Dit symposium vindt plaats in het kader van het afscheid van Prof dr Theo de Vries als hoofd van de sectie farmacotherapie en hoogleraar farmacologie en farmacotherapie VUmc. Aansluitend (15.45-16.45 uur) aan het symposium de afscheidsrede van Theo de Vries: 'Farmacotherapeutisch redeneren; verschillen tussen studenten en hun opleiders'.
Meer informatie: vumc.nl in agenda

Fred Plukker unplugged
De columns van Fred Plukker zijn gebundeld in een boekje. Het boek is af te halen bij de dienst communicatie.

Functiebeschrijvingen in het functiegebouw Verpleging & Verzorging
De functiebeschrijvingen in het functiegebouw Verpleging & Verzorging zijn onlangs ge-update zodat de profielen weer goed aansluiten op de actuele situatie. Zo is er tekst toegevoegd over de verantwoordelijkheid ten aanzien van veiligheid, het werken met ICT, de oude verpleegkundige competenties zijn vervangen door de verpleegkundige CanMEDS VUmc en enkele functies met een geringe variatie zijn vervangen door één profiel.
Na het akkoord van de directeur P&O met de nieuwe functiebeschrijvingen zijn deze gepubliceerd op de verpleegkunde site op intranet (www.vumc.nl/verpleegkunde). We nodigen alle verpleegkundigen, verzorgenden en andere medewerkers binnen dit functiegebouw uit om de nieuwe beschrijvingen goed te bekijken. Mocht je vinden dat er storende fouten in staan of dat wezenlijke zaken ontbreken, volg dan de bezwaarprocedure. Bedenk daarbij dat functiebeschrijvingen voor grote groepen bedoeld zijn en dat op een zorgeenheid of met een individuele medewerker aanvullende afspraken gemaakt kunnen zijn. Die afspraken staan in het afdelingsbeleid of het personeelsdossier.

Aanmelden voor de nieuwsbrief P&O direct
Wilt u op de hoogte blijven van nieuws op het gebied van CAO UMC of wetswijzigingen? U kunt zich aanmelden voor de nieuwsbrief P&O direct. Ga naar P&O direct/ Nieuwsberichten/ Aanmelden nieuwsbrief. Heeft u geen mailadres en account van VUmc dan kunt u dat aanvragen bij ICT.

VUmc-code gebaseerd op kernwaarden
Vanaf donderdag 8 augustus is de VUmc-code gelanceerd. De VUmc-code beschrijft de waarden en normen binnen VUmc: Hoe gaan we met elkaar om? Welk professioneel gedrag past bij onze kernwaarden? Meer informatie op P&O intranet.

Meebouwen aan leiderschap in VUmc
Op verzoek van de raad van bestuur heeft P&O een nieuwe invulling gegeven aan de visie op leiderschap binnen VUmc. Om deze visie te toetsen en de behoeften vanuit de organisatie te inventariseren worden diverse sessies 'Meebouwen aan leiderschap binnen VUmc' georganiseerd. Meer informatie op P&O direct.

Speeddaten met de loopbaancoach
Sinds juni houden diverse afdelingen in VUmc speeddates met medewerkers over hun loopbaan. Alle medewerkers kunnen zich voor een speeddate aanmelden. Loopbaancoach Sjoukje Bonekamp en teamleider verpleegkundige Ingrid Rooders (inwendige geneeskunde) zijn enthousiast. Meer lezen op P&O direct.

Medewerkers UMC's stappen over naar pensioenfonds PFZW
Vanaf 1 januari 2015 gaan 67.000 UMC-medewerkers pensioen opbouwen bij PFZW (Pensioenfonds Zorg & Welzijn). De pensioenvoorziening van het personeel van de UMC's is nu ondergebracht bij pensioenfonds ABP voor overheid- en onderwijssectoren. Meer informatie op P&O direct.

Dienst communicatie en P&O onderzoeken de beleving over VUmc
Dienst communicatie en P&O onderzoeken de beleving over VUmc. Hoe wordt VUmc als dienstverlener ervaren? En als werkgever? En moeten we daar iets mee? Heeft u 5 minuten om ons input te geven? U maakt dan u kans op een cadeaubon! https://www.surveymonkey.com/s/C5R27DV

Menu

Informatie over het menu vindt u ook op de startpagina van intranet

donderdag 5 september Provençaals gestoofde vis, groente-kaas medaillon, witte wijnsaus, gemengde groenten, aardappelpuree, gebonden pindasoep, vegetarische gebonden pindasoep, heldere aspergesoep, vegetarische heldere aspergesoep
vrijdag 6 september babi ketjap, quorn ketjap, ketjap groenten, witte rijst, gebonden tomatensoep, vegetarische gebonden tomatensoep, heldere Chinese kippensoep, vegetarische heldere Chinese soep
zaterdag 7 september kip Massala, quorn Massala, Mexicaanse groenten, witte rijst, gebonden aspergesoep, vegetarische gebonden aspergesoep, heldere groentesoep, vegetarische heldere groentesoep
zondag 8 september Italiaansesaus met kip, Italiaansesaus, rauwkost, pasta, geraspte kaas, gebonden kipkerriesoep, vegetarische gebonden kerriesoep, heldere tomaat-vermicellisoep, vegetarische heldere tomaat-vermicellisoep
maandag 9 september Hollandse hachee, vegetarische hachee, rode kool met appeltjes, aardappelpuree, gebonden champignonsoep, gebonden vegetarische champignonsoep, heldere Madrileense soep, heldere vegetarische Madrileense soep
dinsdag 10 september Tagliatelle verde, tonijn-tomatensaus, Italiaanse salade, geraspte kaas, gebonden kippensoep, gebonden vegetarische crème soep, heldere aspergesoep, heldere vegetarische aspergesoep
woensdag 11 september kipsaté, omelet naturel, satésaus, nasi, vegetarische nasi, atjar+kroepoek, gebonden mosterdsoep, gebonden vegetarische mosterdsoep, heldere Chinese kippensoep, heldere vegetarische Chinese soep
donderdag 12 september Groete-curry met kip, vegetarische groente-curry, mihoen goreng, gebonden aspergesoep, gebonden vegetarische aspergesoep heldere groentesoep, heldere vegetarische groentesoep
vrijdag 13 september gebakken vis, remouladesaus, wortelen, duchesse aardappelen, gebonden kip-kerriesoep, gebonden vegetarische kerriesoep, heldere tomaat-vermicellisoep, heldere vegetarische tomaat-vermicellisoep
zaterdag 14 september karbonade, omelet champignons, Stroganoffsaus, haricots verts, gekookte aardappelen, gebonden goulashsoep, gebonden vegetarische paprikasoep, heldere vermicellisoep, heldere vegetarische vermicellisoep
zondag 15 september gehakt cordon bleu, groenteloempia, paprikasaus + jus, snijbonen, frituuraardappelen, gekookte aardappelen, gebonden tomatensoep, gebonden vegetarische tomatensoep, heldere kippensoep, heldere vegetarische groentesoep
maandag 16 september rookworst, vegetarische rookworst, jus + vegetarische jus, stamppot zuurkool, vegetarische stamppot zuurkool, gebonden bruine bonensoep, vegetarische gebonden bruine bonensoep, heldere kerriesoep, vegetarische heldere kerriesoep
dinsdag 17 september kip Marrakech, vegetarische quorn Marrakech, gemengde groenten, cous cous, gebonden Minestronesoep, vegetarische gebonden Minestronesoep, heldere Madrileense soep, vegetarische heldere Madrileense soep
woensdag 18 september gewokte kip met kokos, gewokte quorn met kokos, zilvervliesrijst, gebonden kippensoep, vegetarische gebonden crème soep, heldere aspergesoep, vegetarische heldere aspergesoep

Bibliotheek

Bezoek de medische en verpleegkundige bibliotheek in VUmc op locatie OB100 (nabij personeelsrestaurant). Openingstijden: maandag t/m donderdag van 9 tot 21 uur en vrijdag van 9 tot 17 uur. Tel: (020) 444 1237. Web: www.ubvu.vu.nl/geneeskunde

Bezoek de medische en verpleegk. bibliotheek in het VUmc, locatie oB100, nabij personeelsrestaurant. Open ma. t/m do. 9-19 uur, vrij. 9-17 uur. Tel: (020-44)41237. Web: www.ub.vu.nl/geneeskunde

Welkom nieuwe studenten!
De Universiteitsbibliotheek biedt je studieplekken, (digitale) boeken en nog veel meer. Kijk op onze website voor een overzicht van al onze diensten en faciliteiten voor jou: www.ub.vu.nl

UB-toegang nu via VIEW
Toegang tot e-journals en bestanden als UpToDate en Cochrane loopt nu via VIEW > UBVU. Na inloggen met je VUmc-account kun je vervolgens bij al onze digitale bronnen. Check de details hier: www.ub.vu.nl/nl/nieuws-agenda/nieuwsarchief/2013/2apr-jun/view.asp

Thuis werken
Onze tijdschriften en bestanden zijn ook buiten het VUmc raadpleegbaar. Zie voor uw juiste computerinstellingen: www.ub.vu.nl > faciliteiten > thuis werken

Webcursussen
Word informatievaardiger met onze webcursussen:
Systematic literature search for reviews PubMed
Verpleegkundige informatievaardigheden
Via: www.ub.vu.nl > hulp, advies > webcursussen

Medische informatievragen? Bel of mail de medisch informatiespecialist! René Otten: (020-44)42027, r.otten@vu.nl; Ilse Jansma: (020-44)41248, i.jansma@vu.nl.

Personalia

In deze rubriek kunnen medewerkers en vrijwilligers een bericht plaatsen over geslaagden of een afscheid. Niet meer dan 25 woorden. Aanleveren: tracer.info@VUmc.nl

Onderscheidingen
Prof. Joost Dekker heeft twee internationale onderscheidingen ontvangen:
- Distinguished International Affiliate, Division 38, American Psychological Association
- Special Contribution to China Behavioral Medicine, Chinese Society of Behavioral Medicine.

Deze onderscheiden komen voort uit zijn inspanningen om de internationale samenwerking op het gebied van behavioral medicine ('soma en psyche') te bevorderen.

Personeelsactiviteiten

Informatie over activiteiten 'Tip van Boots', ruimte -1 A 14.2, tst. 43799, website: www.tipvanboots.nl. U kunt de Tip van Boots ook bezoeken op de intranet homepage /direct naar/Tip van Boots.

Dam tot Damloop Runnersworld Zaandam
In samenwerking met Runnersworld Zaandam (waar ik al enige jaren goede zaken mee doe) en vooruitlopend op de Dam tot Damloop 22 september krijgt u nu op alle loopschoenen 20% korting.
Deze korting geld alleen voor medewerkers van VUmc en VU.
Ook kan zal Runnersworld Zaandam onze wedstrijdlopers en recreatielopers sponsoren door gedeelte van de prachtige mooie loopshirts beschikbaar te stellen.

Quadweekend 4, 5 en 6 oktober 2013
Heeft u zin in een spectaculair weekend dat in de Belgische Ardennen, op slechts 2,5 uur rijden vanuit Midden-Nederland, plaats zal vinden? Ga dan mee met het Adventure weekend, georganiseerd door de Tip van Boots in samenwerking met PBN. Dan kunt u even lekker uitrazen op onder andere 300 cc Quads door de bossen van de Belgische Ardennen,High Ropes, kanovaren,Tokkelen, !Zaterdagavond een heerlijke BBQ bij het kampvuur met veel muziek en gezelligheid. Het programma ziet er als volgt uit:
Vrijdag: We vertrekken in overleg vanaf VUmc met eigen vervoer (rond 16.oouur) en stoppen onderweg even voor een hapje. Daarna rijden we door richting ons verblijf: Sport Point in de omgeving van La Roche en Hotton, een sfeervolle accommodatie. Daar worden we rond 20.00 uur verwacht. We maken er een rustig en gezellig avondje van met een drankje aan de bar of bij het kampvuur.
Zaterdag: The start of the event! 8.30 uur ontbijt, waarna we starten met het eerste deel van het programma met klimmen, abseilen en klettersteigen. Hierna volgt een lunch. Als deze is gezakt vervolgen wij het programma met het 2e deel het Quadrijden met een start op kleine en daarna op zwaardere quads. Bij terugkomst wacht ons een BBQ met daarna het kampvuur. Mocht er nog energie over zijn kunnen indoor games worden gedaan.
Zondag: De laatste loodjes. 8.30 uur ontbijt en daarna maken we ons op voor het laatste activiteitenzoals kanoën op de rivier de Ourthe die kronkelt door het prachtige Ardennen landschap.Na de lunch, in de namiddag,vertrekken we weer gezamenlijk richting huis gaan.
Dit weekend kost u slechts €158,- p.p.geen bijkomende kosten.
Geef u snel op via em.boots@vumc.nl want de plaatsen zijn beperkt.
Ook Introducés zijn welkom. En zoals altijd geldt: VOL = VOL

5-daagse kerstreis naar Praag, 13-17 december 2013
Deze bijzondere reis mag de Tip van Boots, in samenwerking met Pelikaanreizen, u aanbieden voor slechts € 206,00 p.p.

Praag -Gouden stad in het hart van Europa

Voor zijn naam alleen al zou u deze Tsjechische hoofdstad willen ontdekken. Maar een citytrip Praag heeft meer te bieden dan enkel de gouden glans van talrijke torens en gevelornamenten. U kunt er kennis maken met een rijke nationalistische geschiedenisof in de voetsporen treden van misschien wel Praags beroemdste inwoner: schrijver en dichter Franz Kafka. Op een citytrip Praag van enkele dagen tijd maakt u in het oude stadsgedeelte kennis met verscheidene eeuwen van architectuur-en cultuurstromingen. Praag heeft werkelijk voor ieder wat wils, van ontelbare musea, kunstgalerijen, imposante kerken en paleizen tot cafés en bars van diverse pluimage. De kerstsferen maken alles nog sprookjesachtiger in deze prachtige stad en is zeker het bezoeken waard!
Programma
Vrijdag 13 december 2013 vertrekken wij vroeg naar Praag met enkele onderbrekingen, rechtstreeks naar ons Hotel Ibis Mala Strana in Praag. Het Ibis Praha ligt op 100 meter afstand van het metrostation Andel en het tramstation waar 6 tramlijnen stoppen. Hierdoor is het hotel een geweldig startpunt om de belangrijkste toeristische bezienswaardigheden van Praag te verkennen. Zaterdag t/m maandag hebben wij een programma voor u samengesteld, waarbij u vrij bent om eraan deel te nemen of om zelf activiteiten te kiezen. Dit alles onder het bekende Tip van Boots-motto: Alles mag, niets hoeft! Het volledig programma kunt u terugvinden op www.tipvanboots.nl/activiteiten.
Bij de reissom inbegrepen:
- Vervoer per luxe tourist class touringcar. Deze touringcar is voorzien van toilet, bar metwarme en koude dranken (niet inbegrepen), airconditioning en audio-en dvd apparatuur;
- 4 overnachtingen in Hotel Ibis Mala Strana*** in Praag gebaseerd op verblijf in een tweepersoonskamer voorzien van ba/do & toilet, op basis van logies en ontbijt.

Toeslagen:
Annuleringsverzekering van € 17,50 per persoon.
De toeslag voor een eenpersoons kamer bedraagt €75,= en is slechts beperkt beschikbaar.
Bijzonderheden: U dient te beschikken over een geldig paspoort of identiteitskaart!
De inschrijving voor deze reis sluit 16 oktober 2013! Geef u dus snel op via em.boots@vumc.nl en mis deze reis niet! Introducés zijn zoals altijd toegestaan.

In memoriam

Lucia Sas van Proosdij

Op woensdag 28 augustus bereikte ons het droeve bericht dat onze lieve collega Lucia Sas van Proosdij na een lang ziekteproces op 31 jarige leeftijd is overleden.
Lucia was de afgelopen jaren als kinderverpleegkundige werkzaam op de kinderafdeling.

In die jaren hebben wij haar leren kennen als een zeer zorgzame, deskundige, enthousiaste collega met veel oog voor wat ouders en patiëntjes nodig hadden. De patiëntjes kwamen voor haar op de eerste plaats. De kinderverpleegkunde was haar op het lijf geschreven en zij deed dat zeer toegewijd en met groot plezier. Lucia was een vrolijke, lieve, mooie collega met het hart op juiste plaats. Zij was zeer betrokken bij wat de collega's meemaakten of bewoog. Zelfs tot het laatst aan toe had zij oog voor de ander. We konden altijd met vragen bij haar terecht, zij nam de tijd om mee te denken en oplossingen aan te dragen. Er was tijd voor een grapje om vervolgens in het volgende moment weer serieus op te treden.

Vanaf het moment dat zij ziek is geworden is zij steeds positief gebleven. Zij was ervan overtuigd dat zij deze ziekte zou overwinnen en bij ons terug zou komen. Zij is altijd vol levenslust en wilskracht gebleven en heeft steeds contact met ons gehouden met het doel terug te komen bij ons op de afdeling. Wij zullen met veel bewondering terugkijken op de geweldige samenwerking en op haar als prachtig onvervangbaar mens.
Wat zullen we haar missen, nu al.
Wij wensen Jonathan, haar ouders, haar familie en vrienden van Lucia veel kracht en sterkte bij de verwerking van het verlies van Lucia.

Namens alle collega's en artsen van de kinderafdeling

Het is donkergrijs en het ruist

Er staan 19.072 geregistreerde apparaten verspreid door VUmc. Van piepklein tot kamergroot en van muisstil tot echte lawaaimonsters. Wat doen deze hulpmiddelen precies en waar worden ze voor gebruikt. Tracer ging op onderzoek uit.

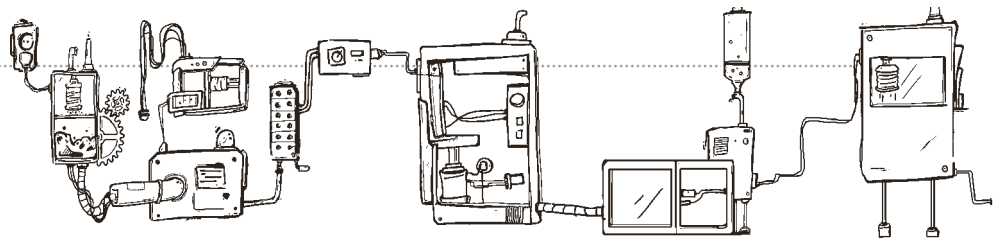

FOTO MARK VAN DEN BRINK

Dat er water door de buizen, vaten en tanks van de ro-installatie (reverse osmoses - omgekeerde osmose) in oD25 stroomt, is meteen duidelijk aan het geruis. Per uur wordt hier 800 liter kraanwater bijna net zo zuiver gemaakt als gedestilleerd water. Het is bestemd voor het niercentrum.

Bert Polman, support technicus van de afdeling fysica en medische technologie vertelt wat er in de ro-installatie gebeurt: "Het kraanwater komt via een normale koperen leiding de installatie binnen. Eerst halen we in de blauwe vaten de kalk eruit. Vervolgens gaat het in de eerste unit onder druk door een membraan heen. Dat membraan is zo fijnmazig, dat vrijwel alleen watermoleculen er doorheen passen. In de tweede unit wordt dat proces nog een keertje herhaald en de UV-verlichting doodt eventueel aanwezige bacteriën. Het water vervolgt zijn weg door een opslagtank, nogmaals langs een UV-lamp en een microfilter, voor het geval een van de membranen stuk is gegaan. Daarna gaat het water door een ringleiding, want bewegend water biedt geen houvast aan bacteriën. De waterzuiverheid is af te lezen op een scherm. Het is zo schoon dat de elektrische geleidbaarheid minder is dan 1 microsiemens. Van kraanwater tot bijna puur H2O dus."

Schoon bloed

Engelien Dommerholt, dialyseverpleegkundige en kwaliteitsfunctionaris bij het niercentrum, legt uit waar ze dit zuivere water voor nodig hebben: "Tijdens de dialyse haalt een dialysemachine de afvalstoffen en de overtollige elektrolyten uit het bloed. Dat gebeurt door het bloed door een kunstnier te leiden, die is gevuld met iets wat nog het meeste lijkt op draden met microscopisch kleine gaatjes. Het bloed gaat met 300 ml per minuut van boven naar beneden door de kunstnier, terwijl het water met een snelheid van 500 ml per minuut er in tegengestelde richting langs stroomt. Tijdens dit proces neemt het water de afvalstoffen mee en uiteindelijk krijgt de patiënt het geschoonde bloed terug in het lichaam."

Onderzoek naar 'slim eten' krijgt subsidie

NWO heeft een subsidie verleent aan Philip Scheltens, directeur van het Alzheimercentrum om – samen mét het bedrijfsleven – het onderzoek naar Souvenaid voort te zetten.

Tien jaar geleden werd de basis gelegd voor Souvenaid, het yoghurtachtig drankje dat bij beginnende Alzheimerpatiënten de geheugenfunctie versterkt. Wetenschappers van Harvard University en van Massachusetts Institute of Technology bedachten, dat een mengsel van voedingsstoffen de kwaliteit van de verbindingen in de hersenen zou kunnen verbeteren. Het gaat dan specifiek om voedingsstoffen die de bouwstoffen vormen voor de synapsen in het brein: omega-3 vetzuren, uridine, choline, selenium, foliumzuur, en de vitamines B6, B12, C en E. De dagelijkse hoeveelheid die een mens nodig heeft, is vergelijkbaar met de consumptie van drie haringen, een kilo broccoli, een pond noten en een portie moedermelk.

Synergie

Het drankje dat door Harvard samen met Nutricia is ontwikkeld, bevat deze stoffen in de juiste verhouding. "Het is waarschijnlijk de synergie tussen deze voedingsstoffen die het gewenste effect geeft", zegt Scheltens.
Gedurende vier jaar werd Souvenaid wereldwijd getest in drie grote studies. Patiënten met beginnende Alzheimer bleken er volgens een geheugentests baat bij te hebben. Aanleiding voor de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) om geld voor verder onderzoek beschikbaar te stellen. Dit gebeurt in het nieuwe programma Slim eten?, dat zich richt op onderzoek naar voeding, cognitie en gedrag. Er zijn vijf projecten geselecteerd waaraan NWO in totaal 3,7 miljoen besteedt. De onderzoekers van VUmc krijgen bijna 8 ton om met behulp van de PET-scan te kijken wat er precies in de hersenen gebeurt wanneer Alzheimer patiënten Souvenaid gebruiken. Wordt vervolgd!"

Uit de Agenda

vrijdag 13 september – aula, 13.45 uur, M.R. Mizee, **'Regulation of the blood-brain barrier in health and disease. Astrocytes at the barricade'**

Beschermingsmechanismen van het brein bij multiple sclerose

Astrocyten, stervormige steuncellen in het brein, kunnen zowel bijdragen aan de beschadiging als aan de bescherming van de bloed-hersenbarrière bij patiënten met multiple sclerose (MS). Bij iemand met multipele sclerose (MS) is de beschermende functie van de bloed-hersenbarrière verloren en komen ontstekingscellen de hersenen binnen. Deze bloed-hersenbarrière bevindt zich in de bloedvaten van de hersenen en schermt het brein af van de rest van ons lichaam. Onderzoeker Mark Mizee bestudeerde de veranderingen in de communicatie tussen astrocyten en de bloed-hersenbarrière bij deze patiënten.
De belangrijkste bevinding van Mizee is dat astrocyten bijdragen aan de regulatie van de bloed-hersenbarrière bij patiënten met MS. Enerzijds kunnen astrocyten ontstekingscellen aantrekken naar de hersenen, anderzijds kunnen ze de bloed-hersenbarrière versterken en daarmee de ontsteking tegengaan door het aanmaken van retinolzuur. Retinolzuur, afkomstig van vitamine A, is belangrijk bij de vorming van de bloed-hersenbarrière tijdens de hersenontwikkeling. Astrocyten in een brein met MS-ontstekingen produceren ook retinolzuur. Het lijkt er op dat dit retinolzuur de schade aan de bloed-hersenbarrière vermindert. Astrocyten zijn dus in staat om veel invloed uitoefenen op de bloed-hersenbarrière bij mensen met MS. Een beter begrip van de rol van astrocyten bij MS-ontstekingen kan leiden tot manieren om de ontstekingsbevorderende rol van astrocyten te remmen en de beschermende rol te stimuleren. Dit kan nieuwe manieren opleveren om de bloed-hersenbarrière te beschermen bij de ziekte MS.

Agenda

Promoties

donderdag 5 september – aula, 13.45 uur, N.M. van den Boogaard, *'Tailored Expectant Management in Reproductive Medicine'*
promotoren: prof.dr. F. van der Veen, prof.dr. B.W.J. Mol
copromotoren: dr. P.G.A. Hompes, dr. W. Nelen

vrijdag 6 september – aula, 11.45 uur, E. Leushuis, *'Impact of the male factor on the prediction of natural conception'*
promotoren: prof.dr. F. van der Veen, prof.dr. B.W.J. Mol
copromotoren: dr. P.G.A. Hompes, dr. J.W. van der Steeg

vrijdag 6 september – aula, 13.45 uur, L. van Heerebeek, *'Diastolic Heart Failure: Putting the Puzzle together!'*
promotor: prof.dr. W.J. Paulus
copromotoren: prof.dr. G.J. Laarman, dr. G.A. Somsen

dinsdag 10 september – aula, 13.45 uur, R.A.A. Vonk, *'Recht of Schade. Een geschiedenis van particuliere ziektekostenverzekeraars en hun positie in het Nederlands zorgverzekerings-bestel, 1900-2006'*
promotor: prof.dr. E.S. Houwaart
copromotor: dr. K.P. Companje

donderdag 12 september (ONDER VOORBEHOUD) – aula, 09.45 uur, P.F. Janssen, *'Ureter injury during laparoscopic hysterectomy '(WERKTITEL)*
promotor: prof.dr. H.A.M. Brölmann
copromotor: dr. J.A.F. Huirne

vrijdag 13 september – aula, 13.45 uur, M.R. Mizee, **'Regulation of the blood-brain barrier in health and disease. Astrocytes at the barricade'**
promotoren: prof.dr. H.E. de Vries, prof.dr. C.D. Dijkstra
copromotor: dr. A. Reijerkerk

maandag 16 september – aula, 13.45 uur, H.G. Rateman, *'Rheumatoid Arthritis: The link between thyroid dysfunction, cardiovascular disease and B cell targeting'*
promotor: prof.dr. B.A.C. Dijkmans
copromotoren: prof.dr. W.F. Lems, dr. M.T. Nurmohamed, dr. A.E. Voskuyl

maandag 16 september – aula, 15.45 uur, R.P. van Doorn, *'Harmony of citizens is the wall of cities: orchestrating the neurovascular unit (WERKTITEL)'*
promotoren: prof.dr. H.E. de Vries, prof.dr. C.D. Dijkstra

donderdag 19 september – aula, 13.45 uur, A. Pires da Silva Baptista, *'Lymphoid Tissue: from Ontogeny to Function'*
promotor: prof.dr. R.E. Mebius

vrijdag 20 september – aula, 11.45 uur, C.H. Paalman, *'Exploring behavioral problems in Dutch-Maroccan youth'*
promotor: prof.dr. Th.A.H. Doreleijers
copromotoren: dr. L. van Domburgh, dr. L.M.C. Nauta-Jansen

Oraties

vrijdag 20 september - aula, 15.45 uur, prof.dr. J. van der Velden, *'Of mice and woman''*

Symposia

Dinsdag 8 oktober – Auditorium Vrije Universiteit, Symposium Palliatieve zorg in een ouder wordende samenleving

Woensdag 9 oktober – Amstelzaal, 14.00-17.00uur, Symposium Literatuur en Geneeskunde: Hersenziekten

PICA seminars najaar 2013

maandag 16 september – De Koog PK 7X.216, 16.00 uur, PICA-seminar, met Dennis Moeke (promovendus VU en docent Hogeschool), Slim organiseren van ouderenzorg: hoe doe je dat?

maandag 30 september – De Koog PK 7X.216, 16.00 uur, PICA-seminar, met Richard Boucherie (UT CHOIR)

maandag 14 oktober – De Betuwe PK 7Z.164, PICA-seminar

maandag 28 oktober – De Koog PK 7X.216, 16.00 uur, PICA-seminar, met Jesse de Wit (SLAZ), Capaciteitsmanagement in het Sint Lucas Andreas Ziekenhuis: de lange weg naar sturen op cijfers

maandag 11 november – De Koog PK 7X.216, 16.00 uur, PICA-seminar

maandag 25 november – De Koog PK 7X.216, 16.00 uur, PICA-seminar, met Joost van

Wetsvoorstel *Zorg en dwang* onder vuur

Na de schokkende beelden van de vastgeketende Brandon (2011) was Nederland afgelopen augustus getuige van de worsteling en dood van de verstandelijk beperkte Roelie in zorginstelling NOVO. Op 4 september 2013 behandelde de Tweede Kamer het wetsvoorstel Zorg en dwang. Kan de nieuwe wet situaties als die van Brandon en Roelie voorkomen? Brenda Frederiks, universitair docent gezondheidsrecht van het EMGO+ Instituut, licht toe.

■ Ursula Wopereis

De beelden van Brandon ontketenden in 2011 een verhit maatschappelijk en politiek debat over vrijheidsbeperking in de gehandicaptenzorg. Er werd een Denktank Complexe Zorg geïnstalleerd en het wetsvoorstel Zorg en dwang werd uitgebreid met een gedetailleerd stappenplan. De Raad van State was kritisch, maar de inhoud bleef in grote lijn gehandhaafd.

Nee, tenzij...

"De wet Zorg en dwang is bedoeld om vrijheidsbeperkingen te voorkomen of zo snel mogelijk af te bouwen. Het motto is 'nee, tenzij'," legt Brenda Frederiks uit. In het wetsvoorstel zijn alle vrijheidsbeperkende maatregelen van A tot Z uitgewerkt. Omdat alles moet worden verantwoord en vastgelegd dreigt volgens Frederiks het gevaar dat politici denken dat met dit wetsvoorstel alles goed komt. "Maar de wet- en regelgeving is ingewikkeld en bureaucratisch en vereist grote deskundigheid van de zorgprofessionals die er mee moeten werken. Ik vrees dat het procedurele karakter het zelfstandig denken van zorgprofessionals onder druk zet. De sleutel ligt niet in het beheersen van probleemsituaties, maar in bewustwording en professionalisering van de zorgverleners die direct bij dergelijke situaties betrokken zijn."

Kritisch debat

Het wreekt zich dat de laatste wijzigingen van het wetsvoorstel zonder overleg met het werkveld – en met name met artsen voor verstandelijk gehandicaptenzorg, specialisten ouderenzorg en gedragskundigen - is ontwikkeld. Zo wordt bijvoorbeeld geen onderscheid gemaakt tussen ingrijpende onvrijwillige zorg zoals langdurige separatie, fixatie of dwangmedicatie, en minder ingrijpende vormen van vrijheidsbeperking, zoals afspraken over roken of uitgaan of het gebruik van internet en tv. "Daar is veel kritiek op. En terecht," constateert Frederiks. "Waar het aan ontbreekt is een breed gedragen visie en een helder overzicht van de mogelijkheden van vrijheidsbeperking in de zorg, met name voor mensen met een verstandelijke beperking. We proberen met ons onderzoek een inhoudelijke bijdrage te leveren. Momenteel mobiliseren en informeren we de Kamerleden over de thematiek. Ik hoop op een kritisch debat."

FOTO MARK VAN DEN BRINK

eNose speurt darmkanker op

Geintje leidt tot baanbrekende ontdekking

Een elektronische neus, de zogenaamde eNose, herkent de geur van darmkanker in menselijke ontlasting. Ook de voorstadia, dikkedarmpoliepen, kan het apparaat onderscheiden van gezonde controles. Dat concluderen Nanne de Boer en Tim de Meij van de afdeling maag-, darm-, en leverziekten.

■ Monique Krinkels

Het begon eigenlijk als een geintje bij het koffiezetapparaat. Nanne de Boer had tijdens zijn studie kennis gemaakt met een voorloper van de eNose. Deze werd gebruikt voor onderzoek naar het herkennen van astma bij kinderen aan de uitgeademde lucht. Samen met Tim de Meij filosofeerde hij over de mogelijkheden om de elektronische neus te gebruiken voor de analyse van darmgassen in de detectie naar verschillende aandoeningen van het maag-darmstelsel.
De MDL-artsen besloten deze out-of-the-box-hypothese in de praktijk te testen door met een proefopstelling de geur van ontlasting van darmkankerpatiënten door de eNose te leiden en hiervan een zogenaamd 'flatogram' te maken Tot hun verbazing leverde deze eerste metingen spectaculaire resultaten op. De eNose bleek namelijk in staat de geurprofielen van ontlasting van darmkankerpatiënten te kunnen onderscheiden van die van gezonde proefpersonen. Eind vorig jaar besloten ze tot het opzetten van een serieus wetenschappelijk onderzoek naar dit verschijnsel. Het resultaat is een publicatie in het gerenommeerde tijdschrift International Journal of Cancer.

Specifiek patroon

De eNose is een apparaatje ongeveer ter grootte van een oud mobieltje. Het bevat sensoren die geurpatronen herkennen. "Eigenlijk vergelijkbaar met het apparaat dat de politie gebruikt bij alcoholcontroles", legt De Boer uit. Alleen bevat dat blaasapparaat slechts één sensor, terwijl de eNose er over 32 beschikt." Darmen produceren 200 tot 300 vluchtige gassen, die grotendeels door de darmflora wordt geproduceerd. "We weten nog niet welke gassen kenmerkend zijn voor darmkanker en darmpoliepen. Dat gaan we in ons vervolgonderzoek analyseren."
Voor het eerste onderzoek maakten ze gebruik van bevroren ontlastingsmonsters die al eerder waren opgeslagen. "We verwarmden 157 monsters ontlasting tot lichaamstemperatuur en leidden de vrijgekomen damp langs de eNose.
De ontlasting van patiënten met dikkedarmkanker had een afwijkend geurprofiel en ook dikkedarmpoliepen bleken een ander patroon op te leveren."

Verbeteren

Het zal nog wel een paar jaar duren voor de eNose standaard gebruikt kan gaan worden in bijvoorbeeld de screening naar darmkanker en poliepen. "We moeten dit eerst testen bij een grote screeningspopulatie. Verder gaan we onderzoeken welke gassen specifiek zijn voor darmkanker en darmpoliepen. Daarmee kunnen we de eNose uitrusten met specifiekere sensoren, zodat de gevoeligheid verbetert."
Het tweetal heeft al heel wat plannen ontwikkeld voor vervolgonderzoek. "We gaan kijken of we hiermee ook colitis ulcerosa en de ziekte van Crohn bij kinderen kunnen onderscheiden van de gezonde groep. Hiermee is de noodzaak tot het doen van belastend dikkedarmonderzoek in de toekomst hopelijk te beperken. Maar we denken ook aan de detectie van alvleesklierkanker en necrotiserende enterocolitis bij prematuren op basis van de geurprofielen van de ontlasting."

Jean Bronzwaer nieuwe voorzitter examencommissie

"Ik weeg altijd ieders mening mee"

"Het voorzitterschap van de examencommissie zie ik als een functie waarin ik mijn dertig jaar ervaring in de kliniek en in het onderwijs mooi kan combineren", zegt Jean Bronzwaer. Hij volgt Martina Cornel op die in mei terugtrad nadat ze de maximale termijn van twee keer drie jaar had volgemaakt. "De examencommissie is bij de meest recente visitatie als 'excellent' beoordeeld. Het is een uitdaging om dat de komende tijd vast te houden."

■ Joop de Vries

Bronzwaer is de ene helft van zijn werktijd interventiecardioloog en de andere helft onderwijsman, te verdelen in onderwijscoördinator van de afdeling cardiologie en divisie IV, docent, begeleider coassistenten en medeopleider van aios.

Uitzonderingen maken

"De combinatie van onderwijs en kliniek vind ik heel leuk. Jonge mensen klaarstomen voor de praktijk waar ik zelf uit ervaring over kan vertellen. Ik draag bepaalde bouwstenen aan en laat de studenten zelf nadenken over een goede oplossing. Als dat lukt dan heb ik een goede dag. Zowel bij studenten als patiënten probeer ik in dialoog tot een oplossing te komen waarbij ieders mening is meegewogen. Dat doe ik ook in de examencommissie. Als voorzitter ben ik geen technocraat die de reglementen voorleest en op basis daarvan verzoeken van studenten afhamert. Wij gaan weloverwogen met de regels om maar laten ook andere zaken meewegen. Goed presterende studenten die bijvoorbeeld ook topsporter zijn verdienen wellicht een extra herkansing of een herkansing op een later moment dan in het reglement staat, daar maken wij graag een uitzondering voor. Verzoeken van studenten aan de examencommissie kunnen we trouwens sinds 1 september sneller afhandelen dankzij een nieuw formulier waarbij studenten veel meer informatie zelf invullen."

Feedback essentieel

In de examencommissie zal de komende tijd de nadruk nog meer liggen op het beoordelen van competenties. Bronzwaer: "Inhoudelijk medische kennis blijft belangrijk, maar professioneel gedrag, samenwerken en communiceren zijn zeker zo belangrijk. Vanaf dag één beoordelen studiegenoten elkaars gedrag in studiegroepjes. Goed feedback kunnen geven en ontvangen is daarbij essentieel. In de Master willen we bij de beoordeling van studenten ook meer aandacht voor feedback. Toelichten wat er goed ging en wat er beter kan, daar leer je veel meer van dan alleen een zeventje krijgen."

Research Master

Organisatorisch is de examencommissie ook in beweging: komend jaar wordt er gewerkt aan de vorming van één centrale examencommissie voor de VUmc School of Medical Sciences met daaronder twee decentrale commissies: één voor geneeskunde en één voor drie research Masters. Bronzwaer: "Met de centrale commissie willen we de kwaliteit die we nu bij geneeskunde hebben ook bij de andere onderdelen van de School of Medical Sciences borgen."

Martha Wagenaar is physician assistant op de afdeling longziekten en sinds het begin betrokken bij de zorg voor patiënten met pulmonale hypertensie. In juni vierde het team het derde lustrum.

■ Ursula Wopereis

‘Waardevolle momenten moet je vieren’

FOTO: JEAN PIERRE JANS

Pulmonale hypertensie “Ik werk ruim vijftien jaar op de afdeling longziekten. In 1998 zijn we begonnen met de behandeling van pulmonale hypertensie (PH). Hoge bloeddruk in de longslagaders is een zeldzame en ernstige aandoening die zich vaak al op jonge leeftijd manifesteert. Aanvankelijk konden we alleen 24/7 infuustherapie bieden. Inmiddels zijn de behandeling en het toekomstperspectief sterk verbeterd en wordt de ziekte door betere voorlichting eerder herkend. Ik begeleid patiënten en zet samen met hen het hele zorgtraject en de thuiszorg op.”

Derde lustrum “Door het langdurige en intensieve contact bouw je een bijzondere band met patiënten op. 6 juni hebben we met het team, patiënten en andere genodigden ons derde lustrum gevierd. Zo’n dag vergt de nodige organisatie, maar geeft vooral heel veel energie. Ook de eerste patiënte die infuustherapie kreeg was aanwezig. Sindsdien is ze weer gaan werken en heeft ze haar kinderen zien opgroeien. Haar verhaal geeft andere patiënten hoop. Het is heel waardevol om zo’n moment samen te vieren.”

Warm bad “Het afgelopen jaar is de afdeling longziekten veel in het nieuws geweest. Ik zit fysiek op de polikliniek en was er niet bij betrokken, maar ik merkte wel dat patiënten onrustig werden van alle negatieve berichtgeving. Ik ben blij dat de rust is weergekeerd. Ons team werkt overigens heel prettig samen. Natuurlijk zijn er onderlinge verschillen, maar we werken allemaal voor hetzelfde doel en waarderen elkaar daarin. En iedereen op elk niveau, of je nou administratief medewerker bent of professor, krijgt hier de ruimte om zich te ontwikkelen en door te groeien. Dat stimuleert me en houdt het werk leuk en uitdagend.”

Patiëntenparticipatie “Ons afdelingshoofd Anton Vonk Noordegraaf heeft onlangs een grote onderzoekssubsidie binnengehaald. Er is in vijftien jaar veel bereikt, maar we willen graag antwoord op de kernvraag: waar en wanneer gaat het fout? Naast de oorzaak en behandeling van PH kijken we ook naar persoonlijke doelen, kwaliteit van leven en psychische en maatschappelijke ondersteuning. We organiseren patiëntenpanels en vragen expliciet wat patiënten belangrijk vinden en waar we nog kunnen verbeteren. De focus ligt op meer behandeling op maat.”

Vijf x V volgens Martha Wagenaar

Verwanten Ik ben de middelste uit een gezin van drie kinderen en heb een latrelatie

Vrije tijd Mijn vriend is mijn favoriete vrijetijdsbesteding. Verder lees en puzzel ik graag, ik onderhoud het dakterras of ga op familiebezoek in Friesland

Vakantie Ik doe rustig aan, snuif wat cultuur op en fotografeer het lokale wildlife

Vervoer Ik heb een rijbewijs, maar geen auto. Ik fiets alles. En in het weekend heb ik een privéchauffeur

Verfrissend Ik ben gelovig, maar niet praktiserend of dogmatisch. Geloof heeft voor mij vooral te maken met mensenliefde, met proberen het goede in elkaar te zien en elkaar stimuleren. Ik zie het leven positief: een dag niet gelachen is een dag niet geleefd

Martha Wagenaar (Franeker, 1969) onderbreekt de HBO-V in Leeuwarden voor de in-serviceopleiding van VUmc. Ze start in 1998 op de afdeling longziekten en werkt daarnaast in andere Amsterdamse ziekenhuizen. Wagenaar hervat de HBO-V, loopt stage in Ghana, voltooit de opleiding tot verpleegkundig specialist en wordt verpleegkundig consulent. Sinds 2012 is Martha Wagenaar physician assistant.

VUmc-ers in het nieuws

‘Mensen kunnen dertig procent aan conditie inboeten voor ze daar last van krijgen in hun dagelijks functioneren. Daarna gaat het ineens snel achteruit, omdat de spierkracht onvoldoende wordt om de gewone dingen te doen. Door een operatie kan een kwetsbare oudere wel twintig procent van zijn conditie kwijtraken en als hij al niet fit was, belandt hij onder die cruciale grens. Ineens kan hij niet meer traplopen, douchen en boodschappen doen.’ Jaap Dronkers, fysiotherapeut, promoveerde onlangs bij VUmc op dit onderwerp. Haarlems Dagblad, 20 augustus

‘Ik heb veel mensen ontmoet. Her en der een klein probleempje opgelost en ik probeer me zo snel mogelijk grote dossiers eigen te maken.’ Wouter Bos, voorzitter raad van bestuur op de vraag hoe zijn eerste week in VUmc was verlopen. VPRO Zomergasten, 25 augustus

‘Radiotherapie, chemotherapie en operatief verwijderen zijn de meest gangbare therapieën tegen kanker op dit moment. In de onderzoekswereld is men vooral bezig met de diagnostiek. Hoe eerder je erbij bent, hoe beter een patiënt geholpen kan worden. Door meer over kanker te weten, kan een tumor beter bestreden worden. Er wordt veel onderzoek gedaan naar de genetische afwijkingen van kankercellen. Ook naar het immuunsysteem is altijd onderzoek gedaan, maar pas sinds kort zijn er bewijzen dat het afweersysteem ingezet kan worden bij de bestrijding van kanker.’ Immunoloog Yvette van Kooyk over haar onderzoek naar een vaccin tegen kanker. Parool, 30 augustus

‘We weten niet precies wat die antidepressiva in de hersenen doen, zodat iemand opeens agressief wordt. Er zijn verschillende theorieën over.’ Ivan Wolffers, hoogleraar gezondheidszorg en cultuur, over het verband tussen het slikken van antidepressiva en onverwacht agressief gedrag. Tros Nieuwsshow, 31 augustus

‘We willen begrijpen waarom die stamcellen helemaal naar de hersenen op reis gaan. Want als we dat snappen kunnen we het proces misschien vertragen of stoppen.’ Tom Würdinger, onderzoeker’ CCA Amsterdam, in Ad Valvas, 26 augustus

EPD Ysis ondersteunt behandelaren chronische zorg

Voor onder andere behandelaren in de ouderenzorg heeft GeriMedica BV het multidisciplinaire elektronisch patiënten dossier (EPD) Ysis ontwikkeld. De tweede versie is inmiddels drie jaar in gebruik. Artsen en therapeuten gebruiken het systeem niet alleen voor onderlinge consultatie en samenwerking, maar ook als bron van vakkennis.

■ Jeroen Kleijne

“Voor de patiënt is het van groot belang dat behandelaren onderling van elkaar weten waar ze mee bezig zijn”, stelt Thomas Ferguson. Hij is directeur van GeriMedica BV, een spin-off bedrijf van VUmc. “Een vrouw van 84 kan heel goed last hebben van dementie, een slecht hart, versleten knieën én diabetes. Als je de best mogelijke zorg wil verlenen, is het belangrijk dat alle behandelaren de onderlinge samenhang zien en samen aan een gemeenschappelijk doel kunnen werken. Bijvoorbeeld ervoor zorgen dat deze vrouw in elk geval weer in staat is om met haar dochter een wandeling te maken of zelfstandig een boodschap kan doen. Onderlinge consultatie en verwijzing verloopt heel gemakkelijk via het interne berichtensysteem, dat geïntegreerd is in het EPD.”

Terugvallen

Het EPD Ysis is gericht op de ondersteuning van behandelaren in de ouderenzorg en de zorg voor verstandelijk gehandicapten, zoals artsen, psychologen en fysiotherapeuten. In beide gevallen betreft het langdurige en multidisciplinaire zorg. “Je praat over kwetsbare patiënten, met vaak complexe problematiek. Behandelaren kunnen al hun dagelijkse aantekeningen op een simpele manier toevoegen aan het dossier in Ysis, dankzij op maat gemaakte formulieren en meetinstrumenten. We werken met een hele gebruikersvriendelijke ‘user interface’. Natuurlijk biedt het systeem ook vakinhoudelijke ondersteuning, in de vorm van standaardprotocollen en meetinstrumenten. Gebruikers kunnen daar heel makkelijk op terugvallen als dat nodig is.”

App

Volgens Ferguson staat het gebruik van digitale techniek in de gezondheidszorg deels nog in de kinderschoenen. “De ontwikkelingen gaan steeds sneller. We hebben voor Ysis een lange lijst met wensen en verbeteringen, die we twee keer per jaar voorleggen aan gebruikers uit het hele land. Elke twee tot drie maanden komen we met een nieuwe release. Ysis is een webapplicatie, dus iedereen werkt altijd met de nieuwste versie. Een aardig voorbeeld van wat er nog aan komt, is een uitbreiding van de bijbehorende app voor de smartphone. In de loop van dit jaar kunnen behandelaren met hun smartphone ook foto’s of filmpjes aan het dossier toevoegen, bijvoorbeeld van een wond of van een standsafwijking van de voet. Dat is een waardevolle aanvulling op de mogelijkheden van het systeem.”

FOTO MARK VAN DEN BRINK

Nieuwe Gastenverblijf geopend Met het symbolisch doorknippen van een lint opende de oudste vrijwilliger van het Gastenverblijf, mevrouw Wely, maandagmiddag officieel het nieuwe Gastenverblijf VUmc. De Amstelzaal was omgetoverd tot een soort van huiskamer. In deze omgeving, die de huiselijke sfeer in het Gastenverblijf opriep, werden initiatiefnemers van het Gastenverblijf VUmc, Bob Pinedo en Maya Meijer, geïnterviewd over de beginjaren en het belang van deze unieke voorziening voor patiënten en hun familie. Het nieuwe Gastenverblijf telt 25 prachtig ingerichte kamers waar familie en vrienden van ernstige zieke patiënten kunnen logeren.
De binnenhuisarchitect Alfons Trossèl overhandigde als cadeau een schilderij met foto's van alle vrijwilligers. Dat zijn in de woorden van Maya Meijer de mensen aan wie het Gastenverblijf eigenlijk zijn bestaan te danken heeft. ■ BH

Felgekleurde Cardo trekt de aandacht

De 24 Uurs Race had dit jaar wel een heel bijzondere deelnemer: de Cardo, het zeilschip in de VUmc CCA-kleuren van Luc Overtoom. Hij gebruikt het schip om fondsen te werven voor onderzoek van CCA. Op 23 en 24 augustus legde hij samen met zijn team in één etmaal 153,29 zeemijlen (283,89 kilometer) af op het Markermeer en het IJsselmeer. De tocht begon in Muiden en eindigde in Medemblik. Henk Verheul verdedigde de VUmc-eer aan boord. In totaal voeren er 567 schepen mee met de race.
"We trekken veel bekijks met onze gennaker", vertelt bemanningslid en Olympisch zeiler Arnoud Hummel. "Hij is opvallend roze en paars en doet bijna pijn aan je ogen. Maar het werkt wel. Iedereen zwaait enthousiast naar ons. Ze hebben natuurlijk ook de flyer 'Setting sail for cancer research' thuisgestuurd gekregen, dus ze weten waarvoor we varen."
De 24 Uurs Race is een voorproefje voor de wereldreis waarmee Luc volgende zomer start. Hij wil in twee jaar tijd de volgende havens aandoen: Madeira, Martinique,Curaçao, San Blas Eilanden, Panama Kanaal, Galapagos, Marquesas, Tahiti, Moorea, Bora Bora, Tonga, Fuji, Vanuatu, Jakarta, Darwin, Perth, Kaapstad, St. Helena, Baltimore en Boston. Sponsors kunnen tegen betaling een deel van de route meezeilen of op een andere manier bijdragen aan het onderzoek van VUmc CCA.
Tot 8 september is de Cardo, een 12 meter lange Beneteau, te bewonderen op de Hiswa te water. Dit watersportevenement wordt gehouden in de Amsterdam Marina, aan de noordkant van het IJ bij de NDSM-werf.

Roeiliefhebbers opgelet Op zaterdag 21 september staat het sportieve evenement 'Head First' op het programma. De Alzheimer Head is een benefiet roeiwedstrijd over 8 km op ergometers en op het water om geld op te halen voor wetenschappelijk onderzoek naar de ziekte van Alzheimer. Teams van 4 of 8 deelnemers kunnen strijden om de snelste tijd over 8 km op de ergometer of in een gestuurde vier.
Het evenement vindt plaats op en bij de Willem-Alexander Baan in Rotterdam. Tijdens de ergometerwedstrijd wisselen teamleden elkaar af. Teams in viermansboten roeien een of meerdere rondjes (achtjes) van 4 of 8 km op de Willem-Alexander Baan. Na 4 km kan eventueel door ieder team gewisseld worden. Op het water zullen teams van olympische roeiers (zie foto) de spits afbijten. Niet-roeiers krijgen roei en ergometer clinics aangeboden.
Head First is een initiatief van het Alzheimercentrum VUmc, Alzheimercentrum zuidwest Nederland, het Vriendenfonds Erasmus MC en Alzheimer Nederland. Meer informatie: www.alzheimerhead.nl, tel. 010 12345678

Tweet #VUmc

Op het social medium Twitter wordt veel gezegd over VUmc. Door patiënten, bezoekers, studenten, medewerkers en vele anderen. Een greep uit de leukste (geanonimiseerde) reacties van afgelopen weken:

#ouderengeneeskunde krijgt morgen weer een boost, bij GERION VUmc en in Nijmegen en Leiden starten ongeveer 90 aios.
Onderzoeker/medewerker, 1 september om 22:37 uur

Vandaag samen naar VUmc voor controle en een echo van nier Willem. Vocht rondom de nier is al...
Patiënt, 29 augustus om 12:36 uur

Was super @VUmcAmsterdam. Zie onze vrijwilligers glunderen!
Vrijwilliger, 31 augustus om 18:05 uur

Wachten in @VUmcAmsterdam voor de röntgen voor rug van dochter, straks uitslag en plan van aanpak
Ouder patiënt, 30 augustus om 9:51 uur

Mooi: #Amsterdam vol tekeningen van #VUmc patiëntjes voor @VUmcKinderstad met dank aan @Centercom
Amsterdammer, 29 augustus om 21:19 uur

Stroomversnelling Twitteraccount is online! Volg @msinstroom voor alle info over het Benefietfeest voor het VUmc MS Centrum! #msinstroom
Medewerker, 29 augustus om 16:36 uur

Geneeskunde Introductie 2013 aan VUmc zit er weer op! Wat een geweldige week als mentor zijnde! #nagenieten in bed!
Student geneeskunde, 26 augustus om 04:52 uur

Lorenzo

In cijfers

Elk jaar publiceert VUmc de kerncijfers over het afgelopen jaar. BIZA heeft echter veel meer en spannender gegevens over wat er binnen de organisatie gebeurt.

367.431

In 2012 zijn er 367.431 DOT-zorgproducten geopend. Deze zorgproducten worden bij de zorgverzekeraars gedeclareerd. De DOT-systematiek heeft per 1 januari 2012 de DBC systematiek vervangen. In 2011 zijn totaal 238.144 DBC geopend en inmiddels gefactureerd.